

QUY TRÌNH XÂY DỰNG CHIẾN LƯỢC QUẢN TRỊ RỦI RO ESG - CHIẾN LƯỢC PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG CỦA NGÀNH NGÂN HÀNG

● NGUYỄN HỒ TRÚC MAI - TRẦN THỊ ÁNH HỒNG

TÓM TẮT:

Chiến lược phát triển bền vững dựa vào tiêu chuẩn ESG (Environmental, Social and Governance) hiện đang là một xu hướng của toàn hệ thống ngân hàng. Để xây dựng và dần phát triển hoàn thiện chiến lược quản trị rủi ro ESG trong các ngân hàng cần tuân theo quy trình lần lượt là thiết lập mức độ kỳ vọng về ESG, hiểu mức độ rủi ro và mức độ tích hợp hiện tại, xác định mức độ rủi ro ESG, ứng phó với rủi ro ESG và phát triển khung chính sách ESG và hoàn thiện chiến lược ESG. Bài viết đã nêu rõ tiêu chuẩn ESG, đồng thời phân tích quy trình xây dựng chiến lược quản trị rủi ro ESG.

Từ khóa: ESG, phát triển bền vững, quản trị rủi ro, tài chính.

1. Đặt vấn đề

Ngày nay, thế giới đang đối mặt với rất nhiều vấn đề về môi trường và xã hội như biến đổi khí hậu, thiên tai, hạn hán, lũ lụt, ô nhiễm môi trường, khoảng cách giàu nghèo, bất bình đẳng xã hội gia tăng, gia tăng dân số và khan hiếm tài nguyên. Do vậy, mục tiêu tăng trưởng trong vòng 2 thập kỷ tới không chỉ là tăng trưởng nhanh như các giai đoạn trước đây, mà phải là tăng trưởng xanh và bền vững, hướng tới phát triển kinh tế xanh. Đặc biệt, ngành Tài chính - Ngân hàng với vai trò là huyết mạch của nền kinh tế sẽ là kênh dẫn vốn và điều tiết nguồn lực không thể thiếu trong quá trình huy động, phân bổ nguồn vốn đầu tư cho các hoạt động phát triển kinh tế. Để đảm bảo sự ổn định tài chính dài hạn và phát triển kinh tế toàn cầu, ngành Ngân hàng cần thay đổi đáng kể thái độ và hành động để thúc đẩy các phương thức kinh doanh bền vững và có trách nhiệm hơn.

Những thách thức trên có liên quan đặc biệt đến các tổ chức tài chính, liên quan đến vai trò là trung gian tài chính và đại lý huy động vốn của họ. Tài chính là chất xúc tác đáng kể trong việc thúc đẩy kinh tế phát triển. Vì vậy, những tổ chức tài chính - ngân hàng cần phải tiên phong, đi đầu tạo tác động lan tỏa trong hoạt động nhằm góp phần phát triển bền vững, bảo vệ môi trường, ứng phó biến đổi khí hậu. Việc áp dụng ESG trong lĩnh vực tài chính - ngân hàng đang được xem là một trong những xu hướng trên thế giới, đóng góp cho việc thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững và các cam kết trong Hiệp định Paris về biến đổi khí hậu. Thông qua các tiêu chuẩn về ESG các tổ chức tài chính - ngân hàng xây dựng và phát triển chiến lược quản trị rủi ro cho các hoạt động của mình, các tổ chức có thể thực hiện điều này thông qua việc tích hợp kịp thời chiến lược ESG vào các quy trình và thực tiễn kinh doanh.

2. Tiêu chuẩn ESG

ESG từ thuật ngữ viết tắt của Environmental, Social and Governance, tạm dịch là Môi trường, Xã hội và Quản trị, là một bộ tiêu chuẩn để đo lường các yếu tố liên quan đến phát triển bền vững và ảnh hưởng của doanh nghiệp đến cộng đồng. Khái niệm về ESG ban đầu xuất hiện dưới dạng CSR (Corporate Social Responsibility) - một thuật ngữ để chỉ trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp, trong một ấn phẩm vào năm 1953 bởi nhà kinh tế học Hoa Kỳ Howard Bowen.

ESG là một thuật ngữ và khái niệm lần đầu tiên được đề xuất vào tháng 6/2004 bởi sáng kiến “Who Cares Wins” của Hiệp ước Toàn cầu của Liên hợp quốc nhằm tập trung các nhà đầu tư và nhà phân tích chính thống vào tính trọng yếu và ảnh hưởng lẫn nhau giữa các vấn đề môi trường, xã hội và quản trị. Các nhà đầu tư và nhà phân tích xem xét hiệu quả hoạt động của ESG trong phân tích cơ bản của họ về các công ty với tiền đề cơ bản là các công ty chủ động quản lý các vấn đề ESG sẽ tốt hơn các đối thủ cạnh tranh để tạo ra các kết quả hữu hình và vô hình dài hạn.

Các vấn đề về ESG trên 3 khía cạnh như sau:

- Môi trường: Phát thải khí nhà kính (GHG), mất đa dạng sinh học, ô nhiễm và truyền nhiễm, tiếp xúc với quy định carbon, năng lượng tái tạo, quản lý nước và chất thải, nguồn cung nguyên liệu thô, tác động từ biến đổi khí hậu,...

- Xã hội: Lao động, dịch chuyển cộng đồng, nhân quyền, sức khỏe và an toàn, tài chính, sự đa dạng, công bằng và hòa nhập, an ninh và bảo mật dữ liệu, quan hệ cộng đồng,...

- Quản trị: Tham nhũng và hối lộ, danh tiếng, hiệu quả quản lý, quản trị công ty, đạo đức kinh doanh, bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ,...

3. Quy trình xây dựng chiến lược quản trị rủi ro ESG

Quy trình xây dựng và phát triển chiến lược quản trị rủi ro ESG là một quá trình liên tục và phát triển, bao gồm 5 bước cơ bản như sau:

Bước 1: Thiết lập mức độ kỳ vọng về ESG.

Bước 2: Hiểu mức độ rủi ro và mức độ tích hợp hiện tại.

Bước 3: Xác định mức độ rủi ro ESG.

Bước 4: Ứng phó với rủi ro ESG.

Bước 5: Phát triển khung chính sách ESG và hoàn thiện chiến lược ESG.

3.1. Thiết lập mức độ kỳ vọng về ESG

Điều đầu tiên bạn cần làm trong toàn bộ quá

trình tích hợp ESG là quyết định mức độ kỳ vọng mà mỗi ngân hàng mong muốn đạt được. Trong suốt quá trình xây dựng và phát triển chiến lược ESG, mức độ kỳ vọng có thể thay đổi liên tục theo yêu cầu thực tế.

Để bắt đầu thiết lập mức độ kỳ vọng về ESG thì có thể trả lời một số câu hỏi sau:

- Ngân hàng muốn trở thành loại ngân hàng nào khi quản lý các vấn đề về ESG?

- Ngân hàng bền vững có ý nghĩa gì đối với bạn? Định nghĩa ngân hàng bền vững như thế nào?

- Các động lực giá trị ESG và các xu hướng xã hội sẽ hình thành triển vọng tăng trưởng của ngân hàng trong 10 năm tới là gì?

- Giá trị của ESG đối với ngân hàng là gì?

- Ngân hàng muốn đóng vai trò gì trong quá trình chuyển đổi hướng tới một nền kinh tế và xã hội bền vững hơn - ở khu vực và toàn cầu? Vai trò của ngân hàng trong xã hội là gì?

- Ngân hàng cần chiến lược gì để tận dụng các cơ hội ESG và giảm thiểu rủi ro ESG?

- Ngân hàng có thể mạnh về lĩnh vực nào và điều này liên quan như thế nào đến các vấn đề ESG?

- Tích hợp ESG liên kết với chiến lược của ngân hàng như thế nào?

Những yếu tố có thể ảnh hưởng đến mức độ kỳ vọng ESG ban đầu bao gồm:

- Hiểu biết hiện tại về ESG và tầm nhìn về quy mô trong thời gian từ 3 - 5 năm;

- Môi trường pháp lý hiện tại.

- Hồ sơ ESG hiện tại, ngân hàng có thể cần thực hiện đánh giá để xác định điều này.

- Phù hợp và hỗ trợ ESG trong tầm nhìn, sứ mệnh, chiến lược và mục tiêu của ngân hàng.

- Danh tiếng hiện tại, điểm chuẩn và kết quả phân tích đối thủ cạnh tranh (nếu có).

- Ý kiến và vị trí của các bên liên quan, bao gồm cổ đông lớn, thành viên hội đồng quản trị, khách hàng, nhân viên và những người khác.

3.2. Hiểu về mức độ rủi ro và mức độ tích hợp hiện tại

❖ *Đánh giá về mức độ rủi ro ESG*

Phần quan trọng của việc phát triển khung kiểm soát và chiến lược ESG hiệu quả là xác định và hiểu mức độ rủi ro ESG trong danh mục đầu tư, cũng như các vấn đề ESG cụ thể trong ngành ảnh hưởng đến khách hàng.

- Hiểu tỷ trọng danh mục đầu tư tiếp xúc với các ngành dễ bị rủi ro ESG nhất.

- Xác định sự gia tăng rủi ro ESG tiềm tàng liên quan đến chiến lược hiện tại của ngân hàng.

- Ưu tiên những ngành cần được kiểm tra chi tiết hơn về các vấn đề về ESG.

Một số yếu tố có thể ảnh hưởng đến hồ sơ rủi ro ESG của danh mục đầu tư bao gồm loại và quy mô giao dịch, vị trí địa lý, giới hạn tiếp xúc nội bộ mà ngân hàng áp đặt và năng lực quản lý ESG của các khách hàng cá nhân, mức độ nhạy cảm của ngành đối với các vấn đề ESG.

❖ *Đánh giá mức độ tích hợp ESG hiện tại*

Những tiêu chí dùng để đánh giá mức độ tích hợp ESG hiện tại bao gồm:

- Khung kiểm soát rủi ro: Có các chính sách hoặc thông lệ thích hợp để quản lý các rủi ro hoặc tác động gián tiếp đến tính bền vững của mình không? Ví dụ: ESG có được bao gồm trong các quy trình rủi ro giao dịch và khách hàng không và ngân hàng có các thủ tục và công nghệ để làm như vậy không?

- Quản trị: Khuôn khổ quản trị tổng thể của ngân hàng có thể xác định và quản lý các rủi ro và cơ hội phát triển bền vững trong toàn tổ chức không?

- Năng lực nguồn nhân lực: Nhân viên có các kỹ năng, kiến thức, chuyên môn và các nguồn lực cần thiết không?

- Sản phẩm và dịch vụ: Có bằng chứng về việc tích hợp các yếu tố môi trường và xã hội vào việc phát triển sản phẩm chủ đạo của ngân hàng không? Điều này có thể thông qua các sản phẩm và dịch vụ “xanh” hoặc “có trách nhiệm với xã hội” để tận dụng các cơ hội thị trường và giảm dấu ấn ESG trong danh mục đầu tư.

Ngân hàng cũng có thể cân nhắc đánh giá tình trạng hiện tại của mình so với các đối thủ cạnh tranh để thêm vào sự phong phú và chiều sâu của thông tin có sẵn để đưa ra quyết định.

Việc đánh giá về hiểu mức độ rủi ro và đánh giá mức độ tích hợp ESG nên được lặp lại liên tục, ít nhất là hàng năm. Việc xem xét này đánh giá các rủi ro ESG có liên quan và trọng yếu cũng như tính đầy đủ của các kiểm soát nội bộ. Cách tiếp cận mà ngân hàng thực hiện để quản lý rủi ro ESG và ảnh hưởng đến hành vi của khách hàng có thể phát triển do sự phát triển của các vấn đề ESG trong các lĩnh vực, mối liên kết giữa các vấn đề ESG và sự thay đổi trong khu vực địa lý và mục tiêu của ngân hàng theo thời gian.

3.3. *Xác định mức độ rủi ro ESG*

Xác định mức độ rủi ro ESG sẽ cho thấy, mức độ

rủi ro mà ngân hàng sẵn sàng chấp nhận khi theo đuổi các mục tiêu kinh doanh của mình và có thể ảnh hưởng đến việc cân nhắc phí cung cấp dịch vụ. Nó phải cung cấp những hiểu biết rõ ràng về sự đánh đổi giữa các cân nhắc liên quan đến rủi ro ESG và khả năng sinh lời.

Để xác định mức độ rủi ro ESG có thể chấp nhận được, ngân hàng nên xem xét các yếu tố sau:

- Chiến lược phát triển và mục tiêu kinh doanh (kế hoạch hàng năm và dài hạn).

- Kỳ vọng của các bên liên quan và mối quan tâm về uy tín.

- Các rủi ro và vấn đề chính được xác định và đánh giá là trọng yếu.

- Tác động tiềm tàng đến việc đạt được các mục tiêu kinh doanh nếu rủi ro ESG trở thành hiện thực.

- Năng lực cần thiết để quản lý rủi ro ESG trong toàn bộ tổ chức.

- Sự phù hợp của các nguyên tắc và chỉ số đã chọn với các yêu cầu báo cáo bên ngoài.

3.4. *Ứng phó với rủi ro ESG*

Sau khi xác định được rủi ro ESG, ngân hàng cần quyết định cách đối phó dựa trên mức độ chấp nhận rủi ro và mức độ kỳ vọng ESG.

Phản ứng đầu tiên của ngân hàng có thể là giảm thiểu rủi ro. Tuy nhiên, việc xác định các rủi ro ESG cũng có thể là điểm khởi đầu để tạo ra các cơ hội kinh doanh mới. Ngân hàng phải tìm ra các công cụ và phương án sẵn có để ứng phó và quản lý rủi ro ESG. Hiểu được đâu là cơ hội lớn nhất trong danh mục đầu tư và cách thiết lập ảnh hưởng sẽ là yếu tố then chốt trong việc tích hợp thành công ESG vào hoạt động hàng ngày của ngân hàng.

Cách để phản ứng và phát triển các phản ứng của ngân hàng đối với rủi ro ESG là ngân hàng phải phát triển kiểm soát nội bộ như:

- Thiết lập các thông số chấp nhận giao dịch cơ bản (sàng lọc cơ bản) và các thủ tục từ chối.

- Xây dựng và áp dụng các hướng dẫn chấp nhận và phê duyệt giao dịch của khách hàng.

- Sự tham gia gián tiếp của khách hàng bằng cách công khai cách ngân hàng tiếp cận quản lý rủi ro ESG (bao gồm các tuyên bố chính sách), các ấn phẩm nghiên cứu, lãnh đạo tư tưởng, hoạt động tập thể trong ngành và các chương trình hợp tác.

- Sự tham gia trực tiếp của khách hàng, theo định hướng mối quan hệ (nghĩa là mang tính xây dựng, hợp tác) hoặc định hướng rủi ro (tức là quan trọng và kèm theo hậu quả).

- Thực thi các hành động cụ thể thông qua tài liệu giao dịch.

- Các sản phẩm và dịch vụ mới hoặc cải tiến nhằm hướng tới tích hợp ESG.

3.5. Phát triển khung chính sách ESG và hoàn thiện chiến lược ESG

Chiến lược ESG sẽ chỉ ra cách bạn biến mức độ kỳ vọng của mình thành thực tế. Để thiết lập và hoàn thiện chiến lược này nên sử dụng thông tin thu thập được trong quá trình thực hiện xác định rủi ro. Nếu ngân hàng tiếp xúc với các lĩnh vực có rủi ro trung bình và cao, thì có thể xem xét phát triển các chính sách cụ thể của lĩnh vực bên cạnh chính sách ESG chung. Các chính sách cụ thể này sẽ trình bày chi tiết các yêu cầu tối thiểu để chấp nhận rủi ro đối với các giao dịch và khách hàng hoạt động trong các lĩnh vực này. Các chính sách như vậy cũng có thể giúp khách hàng hiểu những gì họ mong đợi về hiệu suất đối với các vấn đề ESG nhất định.

Yêu cầu tối thiểu đối với chính sách ESG chung:

- Trình bày rõ ràng quan điểm và cách tiếp cận để giải quyết các vấn đề ESG.

- Có đủ phạm vi và lý tưởng cung cấp phạm vi bao phủ trên tất cả các sản phẩm và dịch vụ và khu vực địa lý.

- Chi tiết thủ tục xác định, đánh giá và phân loại rủi ro ESG trong kinh doanh mới và các tiêu chuẩn tối thiểu và tiêu chí chấp nhận liên quan đến rủi ro ESG.

- Chi tiết thủ tục từ chối cơ hội kinh doanh hoặc khách hàng, bao gồm cả phản hồi cho khách hàng tiềm năng.

- Chi tiết việc xử lý các rủi ro ESG tiếp theo, bao gồm giảm thiểu, giám sát và báo cáo về cả việc phơi nhiễm và các hành động giảm thiểu.

- Chi tiết quyền sở hữu và các thủ tục để thực hiện và giám sát việc tuân thủ chính sách.

- Xác định đội ngũ nhân viên chịu trách nhiệm, được đào tạo và chịu trách nhiệm về việc cung cấp và quản lý chính sách, bao gồm hướng dẫn cho các thành viên của ngân hàng khi được yêu cầu.

- Được đưa vào khuôn khổ chính sách và quản lý rủi ro tổng thể.

- Chỉ định các mục tiêu cho phép giám sát đáng tin cậy và báo cáo về việc thực hiện.

4. Kết luận

Mức độ kỳ vọng ban đầu và tốc độ tích hợp ESG của mỗi ngân hàng sẽ khác nhau. Tốc độ tích hợp càng nhanh thì lợi ích thu được càng nhanh. Cuối cùng, tất cả các ngân hàng cần phải tiến tới tích hợp hoàn toàn. Không hành động không phải là một lựa chọn nếu mục tiêu là mô hình kinh doanh của ngân hàng ngày càng lớn mạnh trong trung và dài hạn do các quy định và xu hướng hiện nay. Tất cả các ngân hàng cần hiểu rằng các sự cố liên quan đến kết quả ESG tiêu cực do cho vay, các mối quan hệ khách hàng và các quyết định tư vấn của họ có thể ảnh hưởng đến họ. Những sự cố này có thể gây thiệt hại về uy tín và thương hiệu. Vì vậy, các ngân hàng thương mại muốn phát triển bền vững cần xây dựng và phát triển chiến lược quản trị rủi ro ESG, những chính sách đúng đắn và hợp lý từ chiến lược này sẽ làm sâu sắc thêm mối quan hệ với khách hàng; đáp ứng kỳ vọng của nhân viên về các giá trị xã hội, đảm bảo tỷ lệ thu hút và giữ chân nhân lực cốt lõi tốt hơn. Đồng thời, danh tiếng của ngân hàng sẽ được nâng cao với tư cách là công ty đi đầu trong việc quản lý các vấn đề ESG, định vị cạnh tranh và có khả năng tăng thị phần ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Đăng Khoa (2021), Nâng cao trách nhiệm thực thi ESG của các ngân hàng, truy cập tại: <<<http://baokiemtoannhanuoc.vn/tai-chinh-ngan-hang/nang-cao-trach-nhiem-thuc-thi-esg-cua-cac-ngan-hang-147367>>>
2. Đinh Hồng Hạnh - Antonie Jagga (2021), Nâng cao nhận thức về rủi ro ESG - Chiến lược phát triển bền vững của tổ chức tài chính, truy cập tại: <<<https://thoibaonganhang.vn/nang-cao-nhan-thuc-ve-rui-ro-esg-chien-luoc-phat-trien-ben-vung-cua-to-chuc-tai-chinh-122719.html>>>
3. Richard Moore Associates, (2021), ESG là gì và ứng dụng ESG cho thương hiệu như thế nào, truy cập tại: <<<https://www.brandsvietnam.com/congdong/topic/321615-ESG-La-Gi-Va-Ung-Dung-ESG-Cho-Thuong-Hieu-Nhu-The-Nao>>>

4. Thu Hường (2020), Thực thi ESG, ngân hàng cần đi đầu để tác động lan tỏa, truy cập tại: <<<https://www.tinnhanhchungkhoan.vn/thuc-thi-esg-ngan-hang-can-di-dau-de-tac-dong-lan-toa-post256697.html>>>

5. WWF, (2014), *REPORT: Environmental, Social and Governance Integration for Banks: A Guide to Starting Implementation*.

Ngày nhận bài: 5/7/2022

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 24/7/2022

Ngày chấp nhận đăng bài: 5/8/2022

Thông tin tác giả:

1. ThS. NGUYỄN HỒ TRÚC MAI

Trường Đại học Cửu Long

2. ThS. TRẦN THỊ ÁNH HỒNG

Phân hiệu Trường Đại học Kinh tế TP. Hồ Chí Minh tại tỉnh Vĩnh Long

THE PROCESS OF DEVELOPING AN ESG RISK MANAGEMENT STRATEGY - THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT STRATEGY FOR BANKS

● Master. **NGUYEN HO TRUC MAI**¹

● Master. **TRAN THI ANH HONG**²

¹Mekong University

²University of Economics Ho Chi Minh City - Vinh Long Province Campus

ABSTRACT:

Sustainable development strategy based on environmental, social, and governance (ESG) criteria is currently a development trend of the banking system. To gradually develop and complete the ESG risk management strategy for banks, it is necessary to follow this step-by-step guide, firstly, establishing ESG expectations, secondly, understanding the current level of risk and integration, thirdly, identifying the level of ESG risk, fourthly, responding to ESG risks and developing an ESG policy framework, and finally, completing an ESG strategy. This paper clearly outlines ESG criteria and analyzes the process of developing an ESG risk management strategy.

Keywords: ESG, sustainable development, risk management, finance.